

Η ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΣΡ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΣΕ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΗΝ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 1349/2023 ΑΠΟΦΑΣΗ ΣΤΕ

Παναγιώτης Μαντζούφας

Καθηγητής Νομικής Σχολής, ΑΠΘ

Διονυσία Χαϊκάλη

Υπ. Διδάκτωρ Νομικής ΑΠΘ, Δικηγόρος

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την 1349/2023 προδικαστική απόφαση του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας¹ υποβλήθηκαν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) σχετικά με το αν οι φορείς που παρέχουν τηλεοπτικές υπηρεσίες μέσω διαδικτύου και δεν είναι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί καταλαμβάνονται από τις διατάξεις της εθνικής ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας και συνακόλουθα εάν το ΕΣΡ έχει τη σχετική αρμοδιότητα για την επιβολή κυρώσεων. Η ως άνω απόφαση εκδόθηκε επί αιτήσεως της ιδιοκτήτριας του ηλεκτρονικού ιστότοπου zougla.gr για την ακύρωση της με αριθμ. 99/2021 απόφασης ΕΣΡ,

¹ Για το πλήρες κείμενο της ΣτΕ 1349/2023 βλ. ΕφημΔΔ 3/2023, σελ. 354-361. Όμοια και η ΣτΕ 1350/2023, ΔΙΤΕ 3/2023, σελ. 449-459.

με την οποία της επιβλήθηκε πρόστιμο λόγω προβολής ποιοτικά υποβαθμισμένου οπτικοακουστικού περιεχομένου και παραβίασης της υποχρέωσης σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Εν προκειμένω, ο ηλεκτρονικός ιστότοπος zougla.gr, ο οποίος δεν είναι παραδοσιακός τηλεοπτικός σταθμός, προέβη σε αναμετάδοση ραδιοφωνικής εκπομπής σε μορφή οπτικοακουστικού περιεχομένου –παρουσιάζοντας με εικόνα τον παραγωγό της– από τις εγκαταστάσεις του ηλεκτρονικώς εκπέμποντος ραδιοφωνικού σταθμού. Κατά τη διάρκεια της εκπομπής, η οποία μεταδόθηκε με σκοπό την ταυτόχρονη παρακολούθηση (live streaming), ο παρουσιαστής προέβη σε προσωπική επίθεση εναντίον συγκεκριμένων πολιτικών προσώπων χρησιμοποιώντας, κατά το ΕΣΡ, συκοφαντικούς και υβριστικούς χαρακτηρισμούς.

Με την εν λόγω υπόθεση το ΣτΕ κλήθηκε να αντιμετωπίσει το μείζον ζήτημα της αρμοδιότητας του ΕΣΡ για την επιβολή κυρώσεων επί των νεοεισερχόμενων φορέων που μεταδίδουν διαδικτυακό περιεχόμενο που προσομοιάζει με τηλεόραση, αλλά δεν εμπίπτει στην παραδοσιακή της μορφή και περαιτέρω της ερμηνείας της συνταγματικής έννοιας της «τηλεόρασης», κατά το άρθρο 15 παρ. 1 Σ. Παρόλο που η ανάγκη επαναπροσδιορισμού του νομικού ορισμού της τηλεόρασης έχει απασχολήσει τη θεωρία στο παρελθόν, με επιχειρήματα υπέρ και κατά της δυναμικής ερμηνείας της ραδιοτηλεόρασης υπό το φως των τεχνολογικών εξελίξεων², είναι η πρώτη φορά που το ζήτημα άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, αναδεικνύοντας μάλιστα την ειδικότερη προβληματική των εκπομπών που μεταδίδονται αποκλειστικά μέσω διαδικτύου, χωρίς να συνιστούν τη διαδικτυακή εκδοχή ενός παραδοσιακού τηλεοπτικού σταθμού. Η σχολιαζόμενη απόφαση αποκτά επιπλέον ενδιαφέρον, δεδομένης της διεύρυνσης της έννοιας της τηλεοπτικής εκπομπής αλλά και των αρμοδιοτήτων του ΕΣΡ, με τη σχετικά πρόσφατη ψήφιση και θέση σε εφαρμογή του ν. 4779/2021³, δυνάμει του οποίου εναρμονίστηκε η εθνική νομοθεσία με την τροποποιημένη Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων⁴, καταργώντας το προϊσχύον ΠΔ 109/2010⁵.

² Βλ. εντελώς ενδεικτικά Α. Κουσούνη-Πανταζοπούλου, *Η συνταγματική έννοια της τηλεόρασης και οι σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις*, ΔΙΤΕ 2/2009, σελ. 179.

³ Για μια επισκόπηση των διατάξεων της νέας Οδηγίας και του ν. 4779/2021, βλ. Α. Οικονόμου, *Η νέα Οδηγία για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων 2018/1808 και η πρόκληση της ενσωμάτωσής της στο ελληνικό δίκαιο*, ΔΙΤΕ 4/2018, σελ. 467· Π. Λαμπροπούλου, *Ο νέος ν. 4779/2021 για την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2010/13 σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων – Παρουσίαση και σχολιασμός διατάξεων Α' μέρους*, ΔΙΤΕ 4/2020, σελ. σελ. 591-597.

⁴ Με τον ν. 4779/2021 ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία η Οδηγία (ΕΕ) 2010/13, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Νοεμβρίου 2018.

⁵ Με το άρθρο 53 του ν. 4779/2021 καταργήθηκε, μεταξύ άλλων, το ΠΔ 109/2010, το οποίο ενσωμάτωνε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 2010/13/ΕΕ.

Συνακόλουθα, άμεσος είναι ο πρακτικός αντίκτυπος και στο εύρος των αρμοδιοτήτων της ανεξάρτητης αρχής, η οποία συχνά ερμηνεύει δυναμικά το περιεχόμενο του άρθρου 15 παρ. 2 Σ. Σημειώνεται ότι, σε προηγούμενη απόφασή του⁶, το ΕΣΡ απεφάνθη ότι είναι αρμόδιο για τον έλεγχο και την επιβολή κυρώσεων επί οπτικοακουστικού περιεχομένου που προβάλλεται από ηλεκτρονικό ιστότοπο που ανήκει σε παραδοσιακό τηλεοπτικό σταθμό, παρόλο που τα επίμαχα αποσπάσματα για τα οποία επιβλήθηκε η κύρωση δεν προβλήθηκαν από τον τηλεοπτικό σταθμό ελεύθερης λήψης⁷. Ήδη με την προσβαλλόμενη 99/2021 απόφασή του, και εφαρμόζοντας τον ν. 4779/2021, το ΕΣΡ επεκτείνει το εύρος των συνταγματικών του αρμοδιοτήτων και στις τηλεοπτικές υπηρεσίες που παρέχονται αποκλειστικά μέσω διαδικτύου, δηλαδή παρέχονται από φορείς που δεν είναι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί.

II. Η ΠΛΕΙΟΨΗΦΟΥΣΑ ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Σε αντίθεση με την οριζόντια και τεχνολογικά ουδέτερη ερμηνεία της ανεξάρτητης αρχής, το Συμβούλιο της Επικρατείας, με τη σχολιαζόμενη προδικαστική απόφαση, υιοθετεί μια περισσότερο κάθετη προσέγγιση στην κανονιστική ρύθμιση της ραδιοτηλεόρασης και αντίστοιχα προσανατολίζεται σε μια τομεακή κατανομή της αρμοδιότητας του ΕΣΡ με κριτήριο τον φορέα μετάδοσης. Συγκεκριμένα, ανατρέχοντας στην πλειοψηφούσα γνώμη της απόφασης, το δικαστήριο ρητώς αποκλείει τη διαδικτυακή τηλεόραση από το πεδίο αρμοδιοτήτων του ΕΣΡ⁸, με μόνη εξαίρεση την περίπτωση όπου οι διαδικτυακές τηλεοπτικές υπηρεσίες εκπέμπονται από τηλεοπτικό σταθμό που εκπέμπει και μέσω συχνοτήτων, συνιστά δηλαδή παραδοσιακό τηλεοπτικό σταθμό. Αναλυτικότερα, κρίθηκε ότι η ισχύουσα εθνική νομοθεσία για τον έλεγχο του περιεχομένου των ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών από το ΕΣΡ και τη συνακόλουθη επιβολή κυρώσεων στους σταθμούς εφαρμόζεται μόνο για τις τηλεοπτικές υπηρεσίες που μεταδίδονται από τηλεοπτικούς φορείς, είτε μέσω ραδιοτηλεοπτικών συχνοτήτων (αναλογικών ή ψηφιακών) είτε μέσω δορυφόρου. Αντίθετα, οι φορείς που παρέχουν τηλεοπτικές υπηρεσίες αποκλειστικά μέσω διαδικτύου και οι οποίοι δεν είναι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί δεν καταλαμβάνονται από τις επίμαχες διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας⁹.

⁶ Βλ. απόφαση 5/18.02.2021 ΕΣΡ δημοσιευμένη σε ΔΙΤΕ 4/2020, σελ. 715, καθώς και τις παρατηρήσεις του Α. Τσεβά, ΔΙΤΕ 1/2021, σελ. 189.

⁷ Βλ. αντίθετη γνώμοδότηση του Π. Λαζαράτου, *Αρμοδιότητα ΕΣΡ στο διαδίκτυο*, Διδικ 3/2021, σελ. 397-400.

⁸ Βλ. άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 3592/2007, με το οποίο εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του ως άνω νόμου οι ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες που παρέχονται μέσω διαδικτύου.

⁹ Προς ενίσχυση της θέσης της περί αναρμοδιότητας του ΕΣΡ επί οπτικοακουστικού περιεχομένου που μεταδίδεται από ηλεκτρονικούς ιστότοπους, η πλειοψηφούσα γνώμη παραπέμπει στις αποφάσεις ΣτΕ 1637-1638/2019. Ωστό-

Η εξαίρεση αυτή προκύπτει, κατά την απόφαση, από τη συνδυαστική ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 3 παρ. 1 περίπτωση α) του ν. 2328/1995 και 3 παρ. 1, 2 και 3 του ν. 4173/2013, σύμφωνα με τις οποίες τόσο οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ ΑΕ, όσο και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της (και αναλογικά και των υπόλοιπων τηλεοπτικών σταθμών) διέπονται από την εθνική νομοθεσία για την επιβολή υποχρεώσεων και τον έλεγχο του περιεχομένου των ραδιοτηλεοπτικών τους υπηρεσιών. Υπό το φως των ως άνω διατάξεων, μόνο οι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί, οι οποίοι παρέχουν, συνδυαστικά με το πρόγραμμά τους μέσω συχνότητων, και οπτικοακουστικό περιεχόμενο σε διαδικτυακό ιστότοπο (web-tv), είτε γραμμικό είτε κατά παραγγελία (live και on demand), υπάγονται στον έλεγχο του ΕΣΡ ως προς το μεταδιδόμενο περιεχόμενό τους.

Σημειώνεται ότι η πλειοψηφία εξετάζει προσεκτικά το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο που προσδιορίζει το πεδίο αρμοδιοτήτων του ΕΣΡ ως προς την εφαρμογή της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας και την επιβολή κυρώσεων, ειδικότερα σε σχέση με τις υποχρεώσεις προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και παράλειψης προβολής ποιοτικά υποβαθμισμένων προγραμμάτων, στηριζόμενη αποκλειστικώς σε αυτό για να αποφανθεί επί του κρινόμενου ζητήματος. Έτσι αποφεύγει να αξιοποιήσει ερμηνευτικά το συνταγματικό πλαίσιο που κατοχυρώνει τον άμεσο κρατικό έλεγχο επί της ραδιοτηλεόρασης, ο οποίος, κατά την άποψή του ΕΣΡ, πρέπει να εφαρμόζεται σε κάθε εκπομπή τηλεόρασης, ανεξαρτήτως της ειδικότερης τεχνολογικής μορφής της (παραδοσιακή ή διαδικτυακή τηλεόραση). Δεδομένης αφενός της ανυπαρξίας σαφούς διάταξης που να εξουσιοδοτεί το ΕΣΡ να ελέγχει ποιοτικά το περιεχόμενο της διαδικτυακής τηλεόρασης και να επιβάλλει κυρώσεις –σε αντίθεση με το διαδικτυακό περιεχόμενο των παραδοσιακών σταθμών για τους οποίους ο νομοθέτης είχε προβλέψει σχετική ρύθμιση– και αφετέρου της ρητής εξαίρεσης της διαδικτυακής τηλεόρασης από το πεδίο εφαρμογής του ν. 3592/2007, το δικαστήριο αντιμετωπίζει την υπόθεση αμιγώς εξ απόψεως αρμοδιοτήτων της ανεξάρτητης αρχής, αρνούμενο να προβεί σε διασταλτική ή/και αναλογική εφαρμογή των ισχυόντων κανόνων¹⁰. Βαρύνον κριτήριο,

σο, οι παραπάνω αποφάσεις αποφαίνονται αποκλειστικά επί του ερωτήματος εάν οι διατάξεις του ν. 3592/2007 εφαρμόζονται επί αναμετάδοσης προγράμματος διαδικτυακού τηλεοπτικού σταθμού από κλασικό τηλεοπτικό σταθμό και δεν εξετάζεται το ζήτημα της άσκησης του άμεσου κρατικού ελέγχου επί του οπτικοακουστικού περιεχομένου που προβάλλεται από ηλεκτρονικούς ιστότοπους. Βλ. και την υπ' αριθμ. 5/2021 απόφαση ΕΣΡ, ΔΙΤΕ 4/2020, σελ. 715 επ.

¹⁰ Για τον σχολιασμό της όμοιας απόφασης ΣτΕ 1350/2023 βλ. Γ. Καπετάνιο, *Αναρμοδιότητα του ΕΣΡ βάσει της εθνικής ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας να επιβάλλει πρόστιμα σε παρόχους τηλεοπτικών εκπομπών αποκλειστικά μέσω διαδικτύου – Υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων στο ΔΕΕ*, ΕΕΕΔ 2/2023, σελ. 249-254· Π. Δημητρόπουλο, *Παρατηρήσεις στην ΣτΕ 1350/2023 (7μ) - Διαδικτυακή τηλεόραση και αρμοδιότητα του ΕΣΡ για την επιβολή κυρώσεων*, ΔιΜΕΕ, 3/2023, σελ. 460-464· και Ν. Α. Παπαδόπουλο, *Παρατηρήσεις στην ΣτΕ 1349/2023 (7μ) - Αρμοδιότητα*

επομένως, για την εφαρμογή της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας και κατ' επέκταση την υπαγωγή των διαδικτυακών τηλεοπτικών υπηρεσιών στην αρμοδιότητα του ΕΣΡ αναδεικνύεται από το Συμβούλιο της Επικρατείας η φύση του φορέα που εκπέμπει τηλεοπτικές υπηρεσίες, καθώς και το ιδιοκτησιακό καθεστώς του διαδικτυακού ιστότοπου.

III. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΑΡΧΗΣ, ΥΠΟ ΤΟΝ Ν. 4779/2021

Ακολουθώντας τον ως άνω συλλογισμό, η πλειοψηφούσα γνώμη δεν επικεντρώνει τη σκέψη της στη φύση του βίντεο που μεταδόθηκε ζωντανά από την ιστοσελίδα και στην ομοιότητα αυτού με την παραδοσιακή τηλεόραση, ούτε εξετάζει το προκαταρκτικό ερώτημα εάν το επίμαχο διαδικτυακώς μεταδοθέν οπτικοακουστικό υλικό συνιστά υπηρεσία οπτικοακουστικών μέσων, υπό την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 (α) του ν. 4779/2021 και της ενσωματούμενης τροποποιημένης Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1808 (άρθρο 1 παρ. 1α). Στον αντίποδα, το ΕΣΡ με την προσβαλλόμενη απόφασή του προέβη σε άμεση εφαρμογή του ως άνω νέου κανονιστικού πλαισίου, αποφαινόμενο ότι οι απαιτήσεις ποιότητας που προβλέπει η εθνική νομοθεσία για το ραδιοτηλεοπτικό περιεχόμενο θα πρέπει να ισχύουν σε «...κάθε οπτικοακουστικό υλικό που παρέχεται σε μαζικό κοινό μέσω ελεύθερα προσβάσιμων ηλεκτρονικών ιστοτόπων και το οποίο μπορεί να έχει επιπτώσεις σε αυτούς που το παρακολουθούν ανάλογες με εκείνες που προκαλούνται από τη μετάδοση αντίστοιχου υλικού από τους παραδοσιακούς παρόχους περιεχομένου», επομένως και στις τηλεοπτικές εκπομπές που μεταδίδονται μέσω διαδικτύου, παρόλο που οι τελευταίες δεν καταλαμβάνονται ρητά από το γράμμα των σχετικών εθνικών διατάξεων.

Σε κάθε περίπτωση, εν προκειμένω, η ρητή ή μη υπαγωγή του επίδικου βίντεο στην έννοια της οπτικοακουστικής υπηρεσίας έχει ελάχιστο πρακτικό αντίκτυπο. Κι αυτό διότι, με τον νέο ορισμό της οπτικοακουστικής υπηρεσίας, όπως ενσωματώθηκε και στην ελληνική έννομη τάξη, καθίσταται σαφές ότι η εφαρμογή των κανόνων της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1808 αφορά πλέον και σε ένα «διαχωρισμό τμήμα» μιας υπηρεσίας, εκ πρώτης όψεως, άσχετης με την τηλεόραση, όπως τα αυτοτελή τμήματα ηλεκτρονικών εφημερίδων που περιέχουν οπτικοακουστικά προγράμματα¹¹.

επιβολής διοικητικών κυρώσεων από το ΕΣΡ σε πάροχο τηλεοπτικών υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, ΘΠΔΔ 10/2023, σελ. 1074 επ.

¹¹ Βλ. αιτιολογική σκέψη 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1808, όπου διατυπώνονται τα εξής: «Η οδηγία 2010/13/ΕΕ θα πρέπει να εξακολουθήσει να ισχύει μόνο για τις υπηρεσίες που έχουν ως κύριο σκοπό την παροχή προγραμμάτων ενημερωτικού, ψυχαγωγικού ή εκπαιδευτικού χαρακτήρα. Η απαίτηση ως προς τον κύριο αυτόν σκοπό θα πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι ικανοποιείται εάν η υπηρεσία έχει οπτικοακουστικό περιεχόμενο και μορφή που μπορούν να διαχωριστούν από την κύρια δραστηριότητα του παρόχου υπηρεσιών, όπως τα αυτοτελή τμήματα ηλεκτρονικών εφημερίδων

Η διεύρυνση της έννοιας της τηλεοπτικής εκπομπής με την ενσωμάτωση των κριτηρίων της νομολογίας New Media Online¹² καθιστά αδιαμφισβήτητη την επέκταση της εφαρμογής της Οδηγίας και στο οπτικοακουστικό περιεχόμενο που διακινείται διαδικτυακά από μη παραδοσιακό τηλεοπτικό σταθμό, όπως εν προκειμένω ένα δημοσιογραφικό site, και συνιστά αυτοτελή υπηρεσία με διακριτό περιεχόμενο από τις λοιπές υπηρεσίες που προσφέρει¹³.

Υπό αυτή την έννοια, η Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 επέλυσε κανονιστικά το ρυθμιστικό δίλημμα που είχε προκύψει από τον πολλαπλασιασμό του περιεχομένου βίντεο σε ιστοσελίδες εφημερίδων και τον ανταγωνισμό μεταξύ της ραδιοτηλεόρασης και του Τύπου στον διαδικτυακό χώρο¹⁴. Καθώς οι παραδοσιακές εφημερίδες επικεντρώνονται ολοένα και περισσότερο στην ψηφιακή τους παρουσία, εμπλουτίζοντας την ειδησιογραφία με οπτικοακουστικό περιεχόμενο, το οποίο ορισμένες φορές μεταδίδεται ζωντανά, η δικαιολογητική βάση για την ιστορικά και συνταγματικά ανόμοια ρύθμιση του Τύπου και της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης συνεχώς απομειώνεται, φθάνοντας σε οριακό σημείο¹⁵. Όσο ο τύπος δεν συνιστά πλέον «είδση τυπωμένη σε χαρτί» και δύναται, μέσω της δύναμης της εικόνας, να έχει την ίδια επίδραση με την τηλεόραση, αμφισβητείται η αποκλίνουσα ρύθμιση και εξαίρεσή του από τον άμεσο κρατικό έλεγχο, ο οποίος

που περιέχουν οπτικοακουστικά προγράμματα ή βίντεο παραγόμενα από χρήστες, όταν τα τμήματα αυτά μπορούν να θεωρηθούν διαχωρίσιμα από την κύρια δραστηριότητά τους. Μια υπηρεσία θα πρέπει να θεωρείται ότι είναι ακριβώς αναπόσπαστο συμπλήρωμα της κύριας δραστηριότητας, λόγω των στοιχείων που συνδέουν την προσφορά οπτικοακουστικής υπηρεσίας με την κύρια δραστηριότητα, όπως η παροχή ειδήσεων σε γραπτή μορφή. Υπό την έννοια αυτή, οι τηλεοπτικοί σταθμοί ή κάθε άλλη οπτικοακουστική υπηρεσία υπό τη συντακτική ευθύνη παρόχου υπηρεσιών μπορούν να συνιστούν αφ' εαυτών υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων, ακόμη και εάν παρέχονται σε πλατφόρμα διαμοιρασμού βίντεο, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η απουσία συντακτικής ευθύνης». Βλ. και αιτιολογική σκέψη 6, όπου διευκρινίζεται ότι «βιντεοκλίπ ενσωματωμένα στο συντακτικό περιεχόμενο ηλεκτρονικών εκδόσεων εφημερίδων και περιοδικών και κινούμενες εικόνες όπως GIFs δεν θα πρέπει να καλύπτονται από την οδηγία 2010/13/ΕΕ».

¹² ΔΕΕ υπόθ. C-347/2014, *New Media Online GmbH κατά Bundeskommunikationssenat*, ΔιΜΕΕ 3/2015, 481, σημ. Αλέξ. Οικονόμου.

¹³ Έτσι, για παράδειγμα, το βίντεο που συνοδεύει ένα διαδικτυακό άρθρο ως επιπλέον υλικό και αποδεικτικό στοιχείο του κυρίως άρθρου δεν υπάγεται στο ρυθμιστικό πεδίο της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ, σε αντίθεση με το διαδικτυακό βίντεο, σε μορφή είδησης, το οποίο εισάγεται ως το κύριο περιεχόμενο του link, συνοδευόμενο από ένα απλό κείμενο παρουσίασης. Βλ. P. Jouglaux, *Ευρωπαϊκό Δίκαιο του Διαδικτύου, Νομικές πτυχές του διαδικτύου στην Ευρώπη*, 2016, σελ. 259-261.

¹⁴ Βλ. I. Katsirea, *Electronic press: 'Press-like' or 'television-like'?*, *International Journal of Law and Information Technology* 23/2015, 134-156.

¹⁵ Βλ. Idem, *Press regulation in an era of convergence: An introduction*, *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies* 2016, Vol. 22(5), σελ. 463-467· και T. Gibbons, *Conceptions of the press and the functions of regulation*, *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies* 2016, Vol. 22(5), σελ. 484-487.

περιλαμβάνει και τον έλεγχο του περιεχομένου των μεταδιδόμενων εκπομπών. Στόχος, άλλωστε, του επικαιροποιημένου ενωσιακού πλαισίου ήταν να ληφθούν υπόψη οι αλλαγές ως προς τον τρόπο παρακολούθησης (και δημιουργίας) περιεχομένου από τους πολίτες, εν μέσω της προϊούσας τεχνολογικής σύγκλισης, ώστε τα νέα μέσα να μην υπόκεινται σε διαφορετικούς κανόνες από τα παραδοσιακά και να μην υφίστανται διαφορετικά επίπεδα προστασίας των καταναλωτών ανάλογα με τα μέσα παροχής οπτικοακουστικών υπηρεσιών.

Εντούτοις, είναι σημαντικό να διευκρινιστεί το εξής: Ο χαρακτηρισμός της επίδικης εκπομπής ως οπτικοακουστικής υπηρεσίας διαφέρει ουσιωδώς από το ζήτημα της ελεγκτικής-κυρωτικής αρμοδιότητας του ΕΣΡ επί του περιεχομένου των ως άνω υπηρεσιών που ανταγωνίζονται λειτουργικά την τηλεόραση¹⁶. Ακόμα και εάν το διαδικτυακώς μεταδοθέν υλικό συνιστά οπτικοακουστική υπηρεσία, τούτο δεν σημαίνει, αδιακρίτως, ότι επεκτείνεται το εύρος της αρμοδιότητας της ανεξάρτητης αρχής ή ότι προστίθενται σε αυτή νέα ελεγκτικά πεδία. Περαιτέρω, δεν θα πρέπει να αγνοούμε ότι το ενωσιακό πλαίσιο φιλοδοξεί να θέσει μια δέσμη ενός *minimum* ελέγχου του περιεχόμενου των οπτικοακουστικών υπηρεσιών, το οποίο θα ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη και το οποίο προοδευτικά θα διευρύνεται¹⁷. Τούτο, σε καμία περίπτωση, δεν σημαίνει ότι σήμερα, υπό την ισχύουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία, το σύνολο του διαδικτυακού οπτικοακουστικού υλικού ρυθμίζεται ενιαία σε ευρωπαϊκό επίπεδο και υπάγεται σε ταυτόσημα πεδία ελέγχου με την παραδοσιακή τηλεόραση¹⁸.

Τέλος, το ζήτημα συνδέεται αναπόσπαστα και με την ερμηνεία του άρθρου 15 παρ. 2 Σ. που θεμελιώνει την αρμοδιότητα του ΕΣΡ για την άσκηση του άμεσου ελέγχου επί της ραδιοτηλεόρασης. Και αυτό γιατί η συνεχής ενωσιακή διεύρυνση του ορισμού των οπτικοακουστικών υπηρεσιών γεννά αυτομάτως το ερώτημα εάν συνεπάγεται και αντίστοιχη διασταλτική ερμηνεία της

¹⁶ Βλ. Π. Λαζαράτο, *Αρμοδιότητα ΕΣΡ στο διαδίκτυο*, ό.π., σελ. 397-400.

¹⁷ Βλ. S. Broughton Micova, *The Audiovisual Media Services Directive, Research handbook on EU media law and policy*, P. L. Parcu/E. Brogi (Eds), 2021, σελ. 264.

¹⁸ Βλ. αιτιολογική έκθεση του ν. 4779/2021 (σελ. 53), όπου εκφράζεται η πρόθεση για προοδευτική καθιέρωση ίσων όρων μεταχείρισης των διαφόρων κατηγοριών οπτικοακουστικών μέσων: «(...) η σημαντικότερη τροποποίηση του νομοθετικού πλαισίου που εισάγεται με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου είναι ότι ρυθμίζεται το οπτικοακουστικό περιεχόμενο σε όλες τις μορφές προβολής και αναπαραγωγής του, δηλαδή την παραδοσιακή γραμμική τηλεόραση, τις κατά παραγγελία οπτικοακουστικές υπηρεσίες, αλλά, για πρώτη φορά, και τις πλατφόρμες διαμοιρασμού βίντεο και τις υπηρεσίες μέσων κοινωνικής δικτύωσης αποκλειστικά ως προς το οπτικοακουστικό τους περιεχόμενο. Διαμορφώνεται έτσι το πλαίσιο για ένα δικαιότερο κανονιστικό περιβάλλον για το σύνολο του οπτικοακουστικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων των κατά παραγγελία υπηρεσιών και των πλατφορμών ανταλλαγής βίντεο, καθώς δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην καθιέρωση ίσων όρων, μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών οπτικοακουστικών μέσων, ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους».

συνταγματικής έννοιας της τηλεόρασης, εννοώντας ότι πλέον εμπεριέχεται σε αυτήν ο ορισμός της οπτικοακουστικής υπηρεσίας, κατά τον ν. 4779/2021.

IV. ΤΑ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΤΟ ΔΕΕ

Επισκοπώντας τις διατάξεις του ν. 4779/2021, προκύπτει αναντίρρητα και με σαφήνεια ότι, σε σχέση με τον ποιοτικό έλεγχο του περιεχομένου των υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, στόχος της Οδηγίας είναι να προστατευθούν οι ανήλικοι από επιβλαβές περιεχόμενο και όλοι οι πολίτες από την υποκίνηση μίσους, βίας και τρομοκρατίας¹⁹, ανεξάρτητα από το μέσο μετάδοσης. Για την επίβλεψη της εφαρμογής των ως άνω κανόνων και την επιβολή κυρώσεων αρμόδιο όργανο ορίζεται το ΕΣΡ (άρθρο 33 του ν. 4779/2021), ενώ στο άρθρο 36 του ίδιου νόμου συγκεκριμενοποιούνται οι κυρώσεις που δύναται να επιβάλλει, κατά παραπομπή στα εθνικά νομοθετήματα τα οποία θεσπίζουν κυρώσεις για παραβάσεις της αμιγώς εθνικής ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας. Είναι αλήθεια ότι η υποχρέωση σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και παράλειψης προβολής ποιοτικά υποβαθμισμένου τηλεοπτικού περιεχομένου δεν περιέχεται ρητώς ούτε στις διατάξεις του ν. 4779/2021, ούτε στο κυρίως κείμενο της Οδηγίας, παρόλο που η τελευταία εξαγγέλλει ότι αποσκοπεί στην ενιαία ρύθμιση του περιεχομένου των οπτικοακουστικών υπηρεσιών.

Κατά τα παραπάνω, το δικαστήριο θέτει, κατ' αρχάς, τα εξής δύο ερωτήματα στο ΔΕΕ:

(α) Εντάσσονται στους σκοπούς της Οδηγίας και κατ' επέκταση στο ρυθμιστικό της πεδίο η διασφάλιση του σεβασμού της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας και η αποτροπή προβολής ποιοτικά υποβαθμισμένου περιεχομένου, όπως το επίδικο;

(β) Ειδικότερα, αντίκειται στο άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας, σε συνδυασμό με την αρχή της ίσης μεταχείρισης που κατοχυρώνεται στα άρθρα 20 και 21 του ΧΘΔΕ εθνική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία οι ως άνω υποχρεώσεις προβλέπονται για όλους τους παρόχους τηλεοπτικών υπηρεσιών, πλην εκείνων που μεταδίδουν το τηλεοπτικό τους περιεχόμενο μόνο διαδικτυακά;

Και στα δύο αυτά ερωτήματα, ομόφωνα το Τμήμα απαντά καταφατικά. Αναλύοντας τη σκέψη του, το δικαστήριο αποφαίνεται ότι σκοπός της Οδηγίας είναι η εγκαθίδρυση μιας βασικής δέσμης κανόνων περιεχομένου των τηλεοπτικών εκπομπών, οι οποίοι θα εφαρμόζονται αδιακρίτως σε όλες τις τηλεοπτικές εκπομπές, ανεξάρτητα από το μέσο μετάδοσής τους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η προστασία της τιμής και της υπόληψης των αναφερόμενων στις εκπομπές προσώπων²⁰. Ομοίως, ομόφωνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι διαδικτυακοί τηλεοπτικοί

¹⁹ Βλ. σκέψη 4 και άρθρα 6 και 6α της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1808, καθώς και άρθρα 8 και 9 του ν. 4779/2021.

²⁰ Σκέψη 10 της σχολιαζόμενης απόφασης.

πάροχοι, τουλάχιστον σε σχέση με το εξεταζόμενο ζήτημα της προστασίας της ανθρώπινης αξίας και αξιοπρέπειας και της προβολής υποβαθμισμένου ποιοτικά περιεχομένου, βρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση με τους παραδοσιακούς τηλεοπτικούς σταθμούς, καθώς και με τους παρόχους συνδρομητικής και δορυφορικής τηλεόρασης, συνεκτιμώντας την παρόμοια επίδραση που έχει το τηλεοπτικό περιεχόμενο στο ευρύ κοινό αλλά και τις συνέπειες αυτού στην τιμή και την υπόληψη των θιγόμενων προσώπων. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της ίσης μεταχείρισης και ενόψει της τεχνολογικής ουδετερότητας της Οδηγίας, η διάκριση μεταξύ των παραπάνω τηλεοπτικών φορέων δεν είναι δικαιολογημένη και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόζουν ενιαίους κανόνες, χωρίς να προβαίνουν σε διακρίσεις επί τη βάση και μόνο του κριτηρίου του μέσου μετάδοσης περιεχομένου.

Έστω ότι το ΔΕΕ αποφαίνεται, ωσαύτως, καταφατικά στα παραπάνω ερωτήματα, το δικαστήριο προβληματίζεται περαιτέρω για το τι οφείλει να πράξει η εθνική ρυθμιστική αρχή. Βάσει της αρχής της πρακτικής αποτελεσματικότητας και προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της Οδηγίας, η εθνική ρυθμιστική αρχή θα όφειλε, καταρχήν, να εφαρμόσει τους κανόνες του εθνικού δικαίου και να επιβάλλει τις προβλεπόμενες κυρώσεις, αδιακρίτως, σε όλους τους φορείς που μεταδίδουν τηλεοπτικό περιεχόμενο, ανεξαρτήτως του μέσου μετάδοσης. Εντούτοις, το δικαστήριο, δεδομένης της έλλειψης ρητής διάταξης νόμου στο εθνικό δίκαιο που να επιβάλλει κυρώσεις για παράβαση των υποχρεώσεων περιεχομένου από εκπομπή διαδικτυακής τηλεόρασης διερωτάται το εξής:

(γ) Η επιβολή διοικητικών κυρώσεων από το ΕΣΡ στη διαδικτυακή τηλεόραση, κατά διασταλτική ερμηνεία ή κατ' ανάλογη εφαρμογή των εθνικών κανόνων που αναφέρονται στις λοιπές τηλεοπτικές υπηρεσίες, είναι συμβατή με την αρχή *nullum crimen, nulla poena sine lege*, σε συνδυασμό με την αρχή της ασφάλειας δικαίου;

Το παραπάνω ερώτημα συμπυκνώνει τις αμφιβολίες της πλειοψηφίας, η οποία ναι μεν υιοθέτησε τη θέση επί του πρώτου ερωτήματος ότι η προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η αποτροπή προβολής υποβαθμισμένων προγραμμάτων εντάσσονται στους σκοπούς της Οδηγίας, ωστόσο αδυνατεί να επιβάλλει κυρώσεις στα υποκείμενα, δίχως αυτές να προκύπτουν κατά τρόπο σαφή και προβλέψιμο από το γράμμα του νόμου. Επιστρέφοντας στον ίδιο προβληματισμό, αλλά εξεταζόμενος από άλλη νομική βάση, το δικαστήριο προχωρά και στη διατύπωση των δύο τελευταίων προδικαστικών ερωτημάτων κάνοντας την εξής υπόθεση:

(δ) Σε περίπτωση αρνητικής απάντησης στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, υποχρεούται η αρμόδια εθνική αρχή να εξετάσει το ενδεχόμενο επιβολής διοικητικών κυρώσεων για παράβαση των αναφερόμενων στην παρούσα κανόνων περιεχομένου και κατά την μετάδοση εκπομπής

διαδικτυακής τηλεόρασης, βάσει της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 της Οδηγίας 2010/13, όπως ισχύει;

(ε) Εάν ισχύει η παραπάνω σκέψη, η επιβολή διοικητικών κυρώσεων από το ΕΣΡ, δίχως ρητό νομικό έρεισμα, εγείρει ζητήματα συμβατότητας με τις αρχές *nullum crimen, nulla poena sine lege* και της ασφάλειας δίκαιου;

Με λίγα λόγια, ανεξαρτήτως της προτεινόμενης ερμηνείας του ενωσιακού δικαίου, είτε του άρθρου 4 είτε του άρθρου 2 της Οδηγίας, το δικαστήριο προβληματίζεται με ποιο τρόπο η εθνική ρυθμιστική αρχή δύναται να επιβάλλει κυρώσεις σε παρόχους τηλεοπτικού περιεχομένου μέσω διαδικτύου, παρόλο που το εθνικό δίκαιο δεν περιέχει σχετική πρόβλεψη.

V. Η ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Τον παραπάνω προβληματισμό της πλειοψηφίας φαίνεται να υπερβαίνει η μειοψηφία της απόφασης με τη γνώμη που υιοθέτησε. Είναι γεγονός ότι με τα προδικαστικά ερωτήματα που τίθενται στο ΔΕΕ, η πλειοψηφία γνώμη στρέφει την προσοχή της στο ζήτημα της θεμελίωσης της αρμοδιότητας του ΕΣΡ επί του επίμαχου οπτικοακουστικού περιεχομένου, αναζητώντας απαντήσεις στο γράμμα των εθνικών διατάξεων και στο περιεχόμενο της αναθεωρημένης Οδηγίας. Υπό αυτή την εκδοχή, η διαδικτυακή τηλεόραση δεν συνιστά τηλεόραση κατά την παρ. 2 του άρθρου 15 Συντάγματος, αλλά υπάγεται στα «*άλλα παρεμφερή μέσα μετάδοσης, λόγου ή παράστασης*» της παρ. 1 του ίδιου άρθρου και συνεπώς εκφεύγει του συνταγματικώς κατοχυρωμένου ελέγχου της ανεξάρτητης αρχής²¹. Αναντίρρητα, ο νομοθέτης δεν εμποδίζεται να υπαγάγει και τη διαδικτυακή τηλεόραση στον έλεγχο και την εποπτεία του ΕΣΡ, πρέπει ωστόσο να το κάνει ρητώς διευρύνοντας τις συνταγματικώς χορηγηθείσες αρμοδιότητες του ΕΣΡ. Αντιθέτως, για την ανεξάρτητη αρχή αλλά και τη μειοψηφούσα γνώμη της σχολιαζόμενης απόφασης, εφελτήριο αποτελεί η ερμηνεία της συνταγματικής έννοιας της τηλεόρασης της παρ. 2 του άρθρου 15 Σ., υπό το φως των τεχνολογικών εξελίξεων και του πνεύματος της ενωσιακής νομοθεσίας.

Ειδικότερα, στη σκέψη 6 της ΣτΕ 1349/2023, η μειοψηφία αναγνωρίζει ότι η συνταγματική έννοια της «*τηλεόρασης*» έχει δυναμικό και όχι στατικό περιεχόμενο, το οποίο συναρτάται με την εκάστοτε εξέλιξη της τεχνολογίας στον τομέα των πληροφοριών και επικοινωνιών. Αυτό σημαίνει ότι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος δεν εντάσσεται μόνο η «*παραδοσιακή*» τηλεόραση, αλλά και άλλες οπτικοακουστικές υπηρεσίες που προσιδιάζουν σε αυτήν²², με οποιαδήποτε τεχνολογία και αν παρέχονται, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών

²¹ Π. Δημητρόπουλος, *Παρατηρήσεις στην ΣτΕ 1350/2023*, ό.π., σελ. 462.

²² Σύμφωνα με την απόφαση, τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν ένα μέσο ως τηλεόραση συνίστανται, ιδίως, στη μετάδοση οπτικού ή οπτικοακουστικού περιεχομένου οργανωμένου υπό τη μορφή «*προγράμματος*», ενημερωτικού ή

οπτικοακουστικών υπηρεσιών, ανεξαρτήτως του παρέχοντος φορέα, εφόσον η συνταγματική διάταξη δεν διακρίνει σχετικώς. Ως εκ τούτου, οι ως άνω οπτικοακουστικές υπηρεσίες που συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά της τηλεόρασης, υπάγονται υποχρεωτικώς, εκ του Συντάγματος, τόσο σε προληπτικό όσο και σε κατασταλακτικό έλεγχο. Ο κατασταλακτικός έλεγχος, ο οποίος έχει και τη μορφή της επιβολής κυρώσεων ασκείται, κατά το Σύνταγμα, αποκλειστικώς από ανεξάρτητη αρχή και πρέπει να διασφαλίζει ότι το οπτικοακουστικό περιεχόμενο πληροί τους συνταγματικούς σκοπούς που αναγράφονται στην παρ. 2 του άρθρου 15, συμπεριλαμβανομένης και της ποιότητας του προγράμματος και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Υπό το φως της δυναμικής ερμηνείας του συνταγματικού κειμένου, η κανονιστική εμβέλεια των εθνικών διατάξεων που προσδιορίζουν τις αρμοδιότητες του ΕΣΡ εκτείνεται σε όλες τις εκπομπές οπτικοακουστικού περιεχομένου, ανεξαρτήτως τεχνολογίας και φορέα μετάδοσης, δεδομένου ότι αυτές έχουν τεθεί από τον νομοθέτη για την εκπλήρωση των συνταγματικών επιταγών του άρθρου 15 παρ. 2 για το περιεχόμενο των εκπομπών. Για τον λόγο αυτό, δεν απαιτείται διασταλτική ή/και αναλογική εφαρμογή τους αλλά, σε συνδυασμό με τους συνταγματικής τάξεως κανόνες για τον έλεγχο του τηλεοπτικού περιεχομένου, αποτελούν ευθέως το νόμιμο έρεισμα της αρμοδιότητας του ΕΣΡ για επιβολή κυρώσεων σε φορείς που παρέχουν τηλεοπτικές υπηρεσίες μέσω διαδικτύου και οι οποίοι δεν είναι παραδοσιακοί τηλεοπτικοί σταθμοί.

VI. ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ανεξάρτητα με το εάν συμφωνεί κανείς με τη γνώμη της πλειοψηφίας, είναι βέβαιο ότι το κριτήριο του φορέα μετάδοσης δεν μπορεί να αποτελέσει έγκυρο και ασφαλές κριτήριο για να κρίνει κανείς σε τι είδους έλεγχο θα υπάγεται ένα οπτικοακουστικό περιεχόμενο. Παρόλο που η θεωρητική προσέγγιση της απόφασης παραπέμπει στην αντίστοιχη νομολογιακή μεταχείριση του διαδικτυακού τύπου σε σχέση με τον παραδοσιακό έντυπο –με την έννοια ότι το συνταγματικό καθεστώς του άρθρου 14 παρ. 2 Σ. εφαρμόζεται για τις ιστοσελίδες που συνιστούν την ηλεκτρονική εκδοχή της παραδοσιακής έντυπης έκδοσης²³–, η θέση αυτή δεν μπορεί να υιοθετηθεί και στο πεδίο της ραδιοτηλεόρασης. Κι αυτό για δύο λόγους:

Πρώτον, γιατί τόσο το ΔΕΕ όσο και ο ενωσιακός νομοθέτης έχουν διατυπώσει με σαφήνεια τα κριτήρια υπαγωγής στην Οδηγία 2010/13, τα οποία προσδιορίζονται κατά βάση λειτουργικά, δίχως να συνεκτιμάται η φύση ή το ιδιοκτησιακό καθεστώς του φορέα που εκπέμπει τηλεοπτικές

ψυχαγωγικού ή επιμορφωτικού, προς το ευρύ κοινό, το οποίο το λαμβάνει μέσω δέκτη, ανεξαρτήτως της τεχνολογίας με την οποία γίνεται η μετάδοση και η λήψη.

²³ Βλ. ενδεικτικά Ε. Αναστασιάδου, *Το νομικό καθεστώς των ιστολογίων (blogs)*, ΔιΜΕΕ 4/2018, σελ. 476-483.

υπηρεσίες. Δεύτερον, η διαφορετική μεταχείριση του ίδιου περιεχομένου με βάση την τεχνολογία μετάδοσης ουσιαστικά ανατρέπεται με την επικράτηση της ψηφιοποίησης του μεταδιδόμενου περιεχομένου και της αυξανόμενης τεχνολογικής σύγκλισης, ενώ και τα πολιτισμικά και ιστορικά επιχειρήματα για τη λειτουργία και τον ρόλο της παραδοσιακής τηλεόρασης που επιβάλλουν την διαφοροποίησή της τίθενται υπό αμφισβήτηση. Με βάση τις παραπάνω σκέψεις, η διαφοροποίηση ως προς τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία μετάδοσης δεν μπορεί να αποτελέσει βάσιμο κριτήριο για τον αποκλεισμό ενός οπτικοακουστικού περιεχομένου από τον έλεγχο του ΕΣΡ, ιδίως όταν το περιεχόμενο αυτό είναι συγκρίσιμο με την παραδοσιακή έννοια της τηλεόρασης. Συνεπώς, η δυναμική ερμηνεία του άρθρου 15 παρ. 2 Σ. που ακολουθεί η μειοψηφία, με βάση τις τεχνολογικές εξελίξεις και την ενσωμάτωση του ενωσιακού πλαισίου, είναι περισσότερο πειστική. Είναι γεγονός ότι ο εθνικός νομοθέτης δεν έχει προχωρήσει έως σήμερα στον εκσυγχρονισμό της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας εναρμονίζοντάς την πλήρως με το ενωσιακό δίκαιο που στηρίζεται στις τρέχουσες τεχνολογικές εξελίξεις, ενώ η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2018/1808 στην ελληνική έννομη τάξη σε αρκετά σημεία ήταν κακότεχνη και αποσπασματική. Ωστόσο, οι αδυναμίες αυτές, εν προκειμένω, δεν θα πρέπει να επηρεάσουν την ερμηνεία του Συντάγματος και ειδικότερα την προσαρμογή του άρθρου 15 Σ. στα δεδομένα της προϊούσας τεχνολογικής εξέλιξης. Κι αυτό διότι μια αντίστροφη ερμηνεία του Συντάγματος που θα οδηγούσε στη συσταλτική προσέγγιση της νομοθεσίας θα έθιγε την κανονιστική του εμβέλεια. Σε κάθε περίπτωση, θα μπορούσε κανείς βάσιμα να υποθέσει ότι το ΔΕΕ θα λύσει το θεωρητικό δίλημμα υπέρ της διεύρυνσης των αρμοδιοτήτων της ανεξάρτητης αρχής και επί του διαδικτυακού τηλεοπτικού περιεχομένου. Σε αυτή την περίπτωση, τα πρακτικά ζητήματα που θα προκύψουν σε σχέση ιδίως με την υλικοτεχνική δυνατότητα του ΕΣΡ να ελέγχει επαρκώς το σύνολο του οπτικοακουστικού περιεχομένου της διαδικτυακής και μη τηλεόρασης και να επιβάλλει κυρώσεις θα είναι άμεσα και επείγοντα. □